

Pergamí de l'any 977

Vilobí del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: Arxiu de la Corona d'Aragó. C/Almogàvers, 77 (08018 Barcelona)
Emplaçament Arxiu de la Corona d'Aragó. C/Almogàvers, 77 (08018 Barcelona)

Coordenades:

Latitud: 41.39012
Longitud: 1.66358
UTM Est (X): 388269
UTM Nord (Y): 4582927

Classificació

Número de fitxa 08304 - 33
Àmbit: Patrimoni documental
Tipologia Fons documental
Estil / època: Medieval
Segle s.X
Any 977
Estat de conservació Bo
Protecció Legal i física
Accés Fàcil
Ús actual: Científic
Titularitat Pública
Titular: Arxiu de la Corona d'Aragó. C/Almogàvers, 77 (08018 Barcelona)
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dl., 02/02/2004 - 01:00

Descripció

A l'Arxiu de la Corona d'Aragó, al fons de la Cancilleria Reial, es conserva un document datat l'any 997 on es testimonia un judici celebrat davant el comte Borrell de Barcelona, pel qual Bonfill hagué d'abandonar unes terres que deia posseir al lloc de Vallformosa. En aquest judici varen testimoniar quaranta-nou persones, (caps de casa o focs) que habitaven a la zona, i que segons el document residien des de feia més de trenta anys, per tant podien ser considerades propietàries de les terres que cultivaven. Es tracta doncs d'un document singular mitjançant el qual es pot conèixer qui eren els habitants de Vilobí a finals del segle X. Per la importància del document s'han cregut necessari transcriure'l: " En judici Borell, comte; i Guadall, vescomte; els jutges Guifré i Audesind; i en presència de Tاتفred, Oliba, bonall, Guifré, Crispí sacerdot, Quintila levita, Radulf, Savaric, Todegill i altres prohoms que hi eren presents, a petició de Bonfill, que és procurador de l'anomenat príncep. Reconec, jo, bonfill, i a la vegada deixo al vostre judici el que vaig demanar als habitants de "Vallefermonsa", quan vaig dir que tot el que tenen de terres, vinyes, edificis, garrigues, boscos ho tenien injustament perquè el dit lloc de Vallformosa, junt amb el seu terme, havia de ser del meu senyor, l'abans anomenat príncep, per drets del seu pare Sunyer, comte, que estigui a la glòria, quan els habitants de l'esmentada vall, amb les seves respostes, digueren que ells no posseïen la dita vall amb els seus termes injustament, ja que feia 30 anys i més que tenen dit lloc amb el seu terme com a cosa pròpia d'ells o dels seus predecessors, que ja han mort, i aquests són els noms dels habitants de l'esmentada vall: Tudilla, dona amb els seus hereus; Fruila; Eldovigi, sacerdot; Todaleg; Sunifred; Durable; Modari; Ferriol; Quintilla; Esteve; Eldrand amb els seus; Guidiscle; Recosind; Adrover; Immila; Plàcid; Asinari amb els seus hereus; Elies, Sendered; Gigila; Remese; Daniel; Desideri; Elperic; Argesinda amb els seus; Fedanci; Llandric amb els seus hereus; Agela amb els seus hereus; Ranovigia; Devota; Gontes dona amb els seus hereus; Ermesinda amb els seus hereus; Boso; Felmir; Daniel; Ansileu; Ferriol; Esteve; Todemon; Galliceni amb els seus hereus; excepte l'alou de Crispí sacerdot i de Quintila i de Novília, dona, i Bella, dona. Sobre el que vosaltres, els esmentats jutges, a mi bonfill, em pogueu interrogar si podia provar que la vall havia de ser del nostre senyor comte, per alguna raó o bé no, jo, Bonfill, en totes les coses en reconec i deixo sobre l'esmentada vall amb el seu terme, pel que fa als drets del meu senyor, perquè no puc provar ni ara ni mai d'on ha de ser la predita vall i el seu terme dels abans esmentats habitants o de qualsevol altra persona que hi tingui alguna cosa, que no pas del comte Borrell, el meu senyor, o de qualsevol altre home, que injustament o al marge de la llei els havia demanat; per això que dic, de veritat i amb justícia ho reconec i ho deixo al vostre judici. Feta la confessió i reconeixement el 17 de les calendes d'abril de l'any 23 del regnat del rei Lotari, fill del rei Lluís. Signatura de Bonfill, que sóc procurador de l'esmentat meu senyor. Aquest reconeixement i deixa e fet. Signa: Eizo. Signa: Tortosí, Gotmar, Folquer sacer, dd; Duran, prevere, ss. Signa: Teudoric. Signa: Recosind. Signa: Galí. Signa: Ratafred. Signa; Audesind,ss. Signa: Guifré,ss. Signa: Borrell, comte, que confirmo que aquest alou sigui franc. Eldovigi, sacer, que aquest reconeixement i confessió vaig escriure i subscriure el dia i any abans esmentat. (LLORAC,1990:80-81)

Observacions:

L'original es troba localitzat a l'Arxiu de la Corona d'Aragó. Carpeta 4. Cancilleria Borrell II, núms. 1 al 74. Extra inventario de Borrell II. 1. Pergamí núm.14. Mides 219x 544 mm. Ben conservat. Escripura comtal del segle X amb reminiscències visigòtiques. La importància del document radica en el fet de què són molt pocs els municipis que poden comptar amb un document de tal antiguitat i on es pugui conèixer amb tant detall qui era la població del terme en èpoques tan remotes. El document ha estat publicat per: Miquel, F. L.F.M. I, doc. Núm.320. Udina, F/A.C. de B. Doc. Núm.181 Llorac S. 1989: Sant Martí Sarroca, pòsit del Temps. Pp.285-286. Catalunya Romànica. El Bages. Vol XI. Pàg. 24 (està col·locat en un indret que no li correspon)

Història

La importància del document radica en el fet de què són molt pocs els municipis que poden comptar amb un document de tal antiguitat i on es pugui conèixer amb tant detall qui era la població del terme en èpoques tan remotes. El context històric en el qual es produeix aquest pergami està lligat als avatars socials i polítics propis de finals del segle X, i que han estat catalogats per historiadors com Gui Bois, Pierre Bonaissie o Josep Maria Salrach de Revolució Feudal. A finals del segle X, bona part de les terres de Catalunya han estat repoblades per pagesos lliures que han roturat terres verges i han fet aflorar nous masos i terres de conreu. Aquestes terres han estat en gran majoria captades pel sistema conegut com “aprisió”, mitjançant el qual els pagesos pasaven a ser propietaris de les terres que havien roturat si les havien conreat un mínim de trenta anys. Es tractava doncs d'alous lliures. En aquest context els grans propietaris feudals tracten a finals del segle X d'apoderar-se d'aquests alous. Són nombrosos els judicis que es celebren en aquestes dates, en les quals, els pagesos apel·len a la justícia comtal defensant-se dels senyors locals que volen pendre'ls les terres. En aquests judicis tracten de demostrar mitjançant testimonis que resideixen en les seves terres des de fa més de trenta anys, a fi de poder demostrar que els pertanyen.

Bibliografia

LLORAC I SANTÍS S. (1991) Vilobí del Penedés. Passat i present. Ajuntament de Vilobí del Penedés.
MIQUEL ROSELL F. Pbro. (1945). Liber Feudorum maior. Vol I. Barcelona. UDINA MARTORELL F.
(1951) El archivo condal de Barcelona en los siglos IX-X. Estudio crítico de sus fondos. Barcelona.